

194

CHILDREN'S POETRY-READERS

బాలగీతావళి.

NURSERY RHYMS.

నాలుగవతరగతి.

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్ర భాషానిధి

విభాగము

శ్రీ గంగ నంబు

74

వేంకట పార్వతీశ్వరకవులు

654

బాలగీతావళి 194

(నాలుగవ తరగతి.)

వేంకటపార్వతీశ్వరకవులు.

శ్రీ దత్త వేంకటేశ్వర ఆంధ్ర బాలానిత్యము
విభాగము నా సాగ్రీయ పబ్లి
విభాగ సంఖ్య ౧-౩

ప్రకాశకులు :

అంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము,

కాశీ నాథ.

1940.

కా కి నా డ :

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

1940—16—1000.

పీఠిక.

పాఠపుస్తకము:— పాఠశాలలయందలి పిల్లలకు వారి వారి వయఃక్రమమును, (From stage to stage) బుద్ధి శక్తుల ననుసరించి ప్రాయఃబడిన పాఠపుస్తకములే యావశ్యకములై యున్నవి. అవి చిన్నబిడ్డలకు గృహపరిసరములంగలిగిన యనుభవజ్ఞానమును బరిస్పృటముగ వికసింపఁజేయుటకు సహాయభూతములై నుండవలయును; వాఁకిఁ దెలిసినవిషయముల ననుసరించియే తెలియనివిషయములను బోధించుచుండవలయును. అందలి పాఠములు బిడ్డలకు తృప్తికరమును, నాసక్తిని, జ్ఞానమును నభివృద్ధి పఱచునవిగా నుండవలయును. ప్రకృతివిరుద్ధములగు విషయములనుగాని, (Unnatural-subjects) యాచార కందనిభావములనుగాని వారికి బలవంతముగ బోధింపఁగూడదు. భావమే కాక భాషకూడ వాఁకి సులభగ్రాహ్యముగను; సులభవాద్యముగను నుండవలయును. పాలుత్రాగు పసిబిడ్డలకు భిన్నరూపముగల యాచారపదార్థములను సేవించుపద్ధతి క్రమక్రమముగ నలవాటుచేయునట్లే భిన్నవిషయములను, భిన్నభావములను యథోచితముగ (Careful grading) బోధించుచు బిడ్డల జ్ఞానలేతమునకు సక్రమవికాసమును గలిగింపవలయును.

వచనపాఠములు—పద్యపాఠములు:—బిడ్డలకువిషయ పరిజ్ఞానమును (Subject knowledge) గల్పించుటకును భావవికాసమును (Development of thought) గూర్చుటకును మేధాశక్తిని (memory) బలపఱచుటకును ఉత్సాహమును పెరిగించేయుటకును వచనములకంటె పద్యములే శ్రేష్ఠములని యనుభవముచున్నది యందు అంగీకరింపవలసినదే. కాని, యిప్పటిపాఠపుస్తకములను దిలకింపఁగా నందలి వచనపాఠములతోఁ (prose lessons) పద్యపాఠములుకూడ (poetry lessons) జేర్పఁబడియున్నవి. ఆరెంటికిని భాషాసంబంధముగాని, భావసంబంధముగాని, యెంతమాత్రమును లేదు. ఆ మాట నిజమే—నిమిష—ఆపద్యపాఠములు వచనపాఠములవలె బిడ్డలయుపయోగముకొరకు వ్రాయఁబడినవై యుండలేదు. పాఠపుస్తకములకు వ్రాయువా రీవిషయమును బొత్తుగ నూహించుటయే లేదు. వా రూహించునది బిడ్డల బుద్ధివికాసమునకు ముఖ్యముగఁ బద్యపాఠము లుండవలయుననిమాత్రమే—కాని, విషయపరిజ్ఞానముతోఁ బాటు బిడ్డలభావములను మేధాశక్తిని పరీక్షింపఁ జేయఁజాలు పద్యములతోఁగూడఁ గేవల విషయపరిజ్ఞానమునే కల్పింపఁజాలిన వచనపాఠములను గూర్చుట యంత సమంజసముకాదని వా రూహింపలేదు.

బిడ్డల సహజప్రకృతి — బిడ్డ తన యుత్సాహముపొంగినప్పుడు—భావ ముద్రేకించినప్పుడు—తనవచ్చియు

రానిమాటలకు వరుస (Rhythm) కల్పించుకొని యాడుచుఁ బాడుచుఁ దన యవ్యక్తహృదయభావము నవ్యక్తముగ వెలువరించు చుండును. అది పిల్లలసహజప్రకృతి. ఒకపిల్లలే కాను. ఉత్సాహము పొంగి పొరలివచ్చునప్పుడు పక్షులు, పశువులు వరుసలు పెట్టి పాడుచుండును. దీనినిబట్టి చూడఁగా నుద్భిక్తభావము ప్రకటించఁ బడవలసినప్పుడు గణబద్ధముగు శబ్దవిన్యాసము (Rhythm & Rhyme) కావలసియున్నట్లగుపడుచున్నది.

బిడ్డ—పాట:—గణబద్ధముగు పద సమయమున గాన మున్నది. అట్టిగానములో వాచంద మున్నది. ఈవాచందమును బ్రేమమయియును తల్లియొడిలో నుండినప్పటినుండియు బిడ్డ యరుభించుచునే యుండును; తల్లి “జోజో” యని జోలపాటలు పాడినప్పు డాలకించుచు హాయిగ నిదురించుచుండును; “చందమామ గావె! జాబిల్లిరావె!” అని పాడుచుఁ దల్లి యన్నము పెట్టినప్పు డల్లనచేరుకుండ గోరుముద్ద లారగించుచుండును. పిల్లల భావములు పాటలలో నుండియే—ఇట్టితల్లుల పాటలలోనుండియే పుట్టి పెరుగుచున్నవి. కాబట్టి, బిడ్డల యభినవోత్సాహావల్లికను (Fresh enthusiasm) గొనసాగింపవలయునన్నచో, బిడ్డల కోమల హృదయకోరకమును (Tender Mind) వికసింపఁ జేయవలయునన్నచో—బిడ్డల యవ్యక్తభావపరిమళమును (undeveloped thought) వెల్లివిరియఁ జేయవలయునన్నచో—

విష్టల సహజవిజ్ఞానమును (Natural intelligence) సఫ
కృతముగఁ జేయవలయునన్నచో వారిహృదయాభ్యున్నతి కః
కూలములైన యరుభవోత్సాహముల (Experience &
encouragement) ననుసరించియే పద్యపాఠమును ర
యింప వలయును.

నివేదనము—మే మిట్టియుద్దేశమును మనసునందుం
కొనియే, తల్లియొడినుండి బయటికివచ్చు విష్టలకుఁ జ్ఞాపక
వలెనే, తమ పాటలవలెనే, మధురసులభంబులగు భావంబు
తోడను బదములతోడను, పద్యపాఠములను రచియిం
“బాలగీతావళి” యనునానుముతో, 1, 2, 3, 4, 5, తుగఁ
లుగఁ బ్రకటించి యాంధ్రలోకమున క్షపించుచున్నారను
దొరతనమువారును, విద్యాధికులును, మాయుద్యమము
మన్నించినందులకు మే మెంతయుఁ గృతజ్ఞుల మగుచున్నాము

విద్యాశాఖాధికారు లీ మా ప్రయత్నమును సఫ
కృతముగఁ జేసి మాకుఁ బ్రోత్సాహముఁ సూర్పవలయున
ప్రార్థించుచున్నాము.

విషయసూచిక.

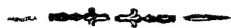
		పుట.
1. మంచిబాలుఁప	...	9
2. విద్య	...	10
3. కన్ను	...	11
4. విత్తనము	...	11
5. నది	...	12
6. సముద్రము	...	13
7. గొడుగు	...	14
8. నల్లమబ్బు	...	14
9. మల్లెపూవు	...	15
10. పాదరక్షలు	...	17
11. నాగసరము	...	18
12. సవ్య	...	19
13. మంచి — చెడ్డ	...	19
14. చత్వారము	...	20
15. గున్నమామిడి	...	21
16. చందమామ	...	22
17. నిద్ర	...	25
18. భోజనము	...	26
19. చీకటి	...	26

పుట.

20.	పిల్లి—ఎలుక	...	27
21.	కొండ	...	28
22.	చిలుక	...	29
23.	పాట	...	30
24.	ఒకమాట	...	31
25.	కల	...	13

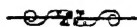
శ్రీరామచంద్ర.

బాలగీతావళి.

నాలుగవ తరగతి.

మంచిబాలుడు.

గీ. ఉదయమున మేలుకాంచి నే నొక్కసారి
దేవదేవునిగూర్చి ప్రా న్ధించినాడ,
పడకపైనుండిలేచి నా న్ పనుల దీర్చి
ముందుగా బడిలోనికి న్ బోయినాడ.

గీ. అందఱను మించి పాఠంబు న్ లప్పుగించి
అయ్యవారలచే మెప్పు న్ లందినాడ;
కలసి తిరిగెడువారలు న్ గన్నవారు
పరమసంతోషమునఁ జూడఁ న్ దిగినాడ

గీ. పరుల న్ననకుండ ఒరులచే న్ బడకయుంకఁ
గడుసుఖంబుగఁ గాలంబు న్ గడిపినాడ
అన్నదమ్ములతోఁ గూడి న్ యాడినాడ
అమ్మ వడ్డింప భుజియించి న్ యలరినాడ.

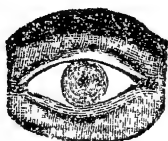
గీ. క్రొత్తపాఠంబు వల్లించు శ కొన్నవాడ
సిద్ధముగ నున్న పాన్పపైఁ శ జేరినాడ
సుఖముగఁ బరుండవలెనని శ చూచినాడ
దేవదేవుని మరిల బ్రా శ ధించినాడ.

విద్య.

ఆ. తనకు నెమటచున్న శ దానినిమాత్రమే
కన్నులున్నవాడు శ గాంచగలఁడు
విద్యయుండెనేని శ వివిధదేశములఁ
గలుగువానినెల్ల శ గాంచగలఁడు.

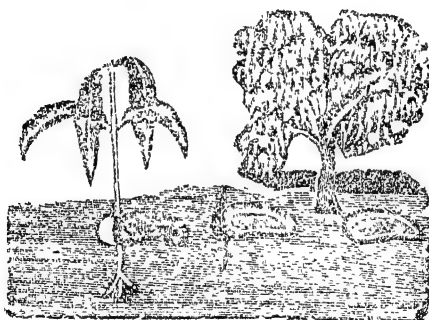
ఆ. విద్యయనెమపెద్ద శ వెలుగులోఁ దిరుగాడ
లేనివాడు కన్ను శ లేనివాడు
విశ్వమెల్లఁదెలుపు శ విద్య సుపాదింప
లేనివాడు జగతి శ లేనివాడు.

ఆ. తనగృహంబునందు శ ధనమెంతయుండిన
నొరుల కిచ్చుకొలఁది శ దళిగిపోవు,
ఒరుల కిచ్చుకొలఁది శ బెఱుగుచుండునెగా
తనకుఁగలుగువిద్య శ తఱుగ దెప్పుడు.

కన్ను.

గీ. ఎదుటఁ గనబడుచుంజిన శ యెల్లవాని
కనుఁగొనఁగ నేర్చుకొన్న నా శ కన్నుదోయి
తన్నుఁ గనుఁగొనఁజాలక శ యుప్పుదకట !
యెవఁసంగతి వారల శ కెఱుకపడునె ?

విత్తనము.

గీ. పూలమొక్కలగును గడ్డి శ పోచలకును
ప్రాకుఁతీఁగలగును గూర శ పాకులకును
భూమిలో నెల్లచోటులఁ శ బుట్టివెఱుగు
వృక్షముల కెల్ల మూలంబు శ విత్తనంబె.

గీ. పదచుకొనున్న భూమిపైఁ శ్రీ బజినగింజ
 తీగయగుటకొచ్చెనుగాఁ శ్రీ దేలుకొఱకొ
 మొక్కగానుండుటకొ ముందు శ్రీ మొలకలెత్తి
 క్రమమ గాఁ దాను ముట్టిలోఁ శ్రీ గలసిపోవు.

ఆ. ఒక్కలాగు మొక్క శ్రీ మొక్కలాగుచెప్పి, పూ
 లొక్కలాగు, ఫలము శ్రీ లొక్కలాగు
 మొవ్వు లొక్కలాగు, శ్రీ ముదరాకు లొక్కలాగు
 ఇన్ని యిన్నిరంగు శ్రీ లెంతవెంత ?

స ది.

గీ. కొండలను బుట్టి వనముల శ్రీ నుండివెడలి
 ప్రక్కభూముల నన్నింటిఁ శ్రీ బండఁజేసి
 నిమిషమైనను నొకచోట శ్రీ నిలువకుండ
 నీమహానది వడివడి శ్రీ నేఁగుచుండె.

సముద్రము.

పుట్టుచుండిన కెరటాలు శ పుట్టుచుండ
ఎదుగుచుండిన కెరటంబు శ లెదుగుచుండ
విలుగుచుండిన కెరటాలు శ విలుగుచుండ
ఊగిపోవుచున్న దీ శ సాగరంబు.

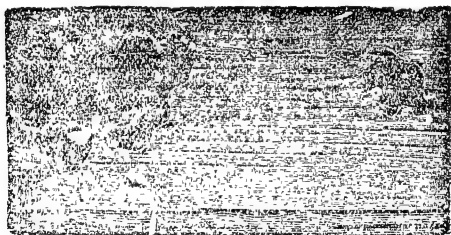
ఎంతదవ్వుగలదో శ అంతుగానగరామ
ఎంతసేపటికివి శ శ్రాంతిగనదు
ఎంతలోతుగలదో శ యెఱుంగరాచిది
యెన్నినాళ్ళుండి శ యిట్టులుండె?

ఎన్నియేండ్లుచుండి శ యెన్నో తీయనినదు
లిందుఁజేరుచుండ శ నీసముద్ర
మెదుగుఁ బాదుగు లేక శ యిట్టులుండు నిదేమి ?
ఉప్పుదనము వదల శ కుండెనేమి ?

గొడుగు.

గీ. తలకు సూర్యుని వేడిమి శ తగులకుండు
వానచినుకులు మేనిపై శ వ్రాలకుండు
ఎండవాసల బాధ లే శ కుండజేసి
గొడుగు మన కెప్పుడును మేలు శ గూర్చుగాడె.

స్ల మబ్బు.

ఆ. ఎగిరిపోవుచున్న శ యేనుగులాగున
గునిసియాడు స్ల శ గొండలాగు
ఆకసంబుమీద శ నాడుచు నున్నది
చల్లగాలితోడ శ స్లమబ్బు.

గీ. “చేసినది యొప్పు తప్పు వ శ్ చింపవలయు
తప్పు దాఁపఁ జెప్పకు మన శ్ త్యంబు తల్లి
పలుకు దాఁచినఁ జేసిన శ్ పనులు దాఁగ
వమ్మ!” యని మందలించె న శ్ య్యసలజనని.

పా ద ర ఙ్గ లు.

అ. ముల్లు నాటకుండ శ్ ముఱికి సోఁకకయుండ
కఱకురాళ్ళు తగిలి శ్ కందకుండ
కాలియుండు నేలఁ శ్ గాలు గాలకయుండ
పాదములకుఁ త్రోవ శ్ పాదరక్ష.

గీ. “చేసినది యొప్పొ తప్పొ వ శ్రి చింపవలయు
తప్పు దాఁగు జెప్పకు మన శ్రి త్యంబు తల్లి
పలుకు దాఁచినఁ జేసిన శ్రి పనులు దాఁగ
వమ్మ!” యని మందలించె న శ్రి య్యసలజనని.

పా ద ర త్న లు.

ఆ. ముల్లు నాటకుండ శ్రి ముఱికి సోకకయుండ
కఱకురాళ్ళు తగిలి శ్రి కందకుండ
కాలియుండు నేలఁ శ్రి గాలు గాలకయుండ
పాదములకుఁ త్రోచు శ్రి పాదరత్న.

నా గ స ర ము.

- గీ. గాలి బుగ్గలఁ బూరించి శ్రీ గతులు దెలిసి
తొలలపై వేళ్లు సులువుగా శ్రీ మలపుకొనుచు
పాగకుచ్చుఁగఁ జాముల శ్రీ వాఁడు వీఁడు
బాగుగా నూడుచున్నాఁడు శ్రీ నాగసరము.
- ఆ. పనికిరాక పాఱ శ్రీ నైచిన దీకాచు
భరతపడ్డిలాగు శ్రీ వాడుచుండె;
దరికిఁ జేసెంతఁ శ్రీ గఱచెడు నీపాము
పాడుచున్న పాట శ్రీ కాడుచుండె.
- ఆ. చెవులుగలిగిఁజెట్టి శ్రీ జీవుల నదికట్టు
గానమందు నేమి శ్రీ గలదొకాని
పనికిరానిదెల్ల శ్రీ బంగారమగుచుండు
గరళ మమృత మగుచు శ్రీ గానబడును.

సవ్య.

గీ. కొన్నిరూపములను జూచు శ చున్నయపుడు
కొన్నిమాటల నాలించు శ చున్నయపుడు
కొన్నిపనులను గావించు శ చున్నయపుడు
ఇట్టే చిత్రంబుగా సవ్య శ పుట్టుచుండు.

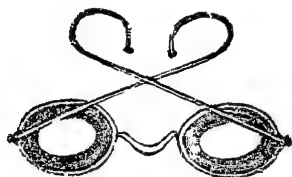
మంచి—చెడ్డ.

గీ. ఈశ్వరుడు చేసికట్టి యీ శ సృష్టియందు
మంచిచెడ్డలు రెండు కా శ న్నించుచుండు
బక్కనికి మంచిచెడ్డ తోచు శ చుండు దాని
నింకొకడు చెడ్డదానిగా శ నెంచుచుండు.

గీ. పక్షులకు నిచ్చుపైయున్న శ పట్టపగలు
పాప మా గుడ్లగుబకు శ బనికిరాదు,
చిన్నికోయిల తినుచుండు శ చిగురుటాకు
చిలుకపిల్లకు మిక్కిలి శ చెడ్డదగును.

గీ. నాకు బ్రీతిగా నుండిన శ నల్లకోటు
బుచ్చితమ్మన కగపడు శ బూచిలాగు
నాకు బ్రీతిగా నుండిన శ కోకిలంబు
నీ కసహ్యముగా నుండు కాకిలాగు.

గీ. ఇష్టము ననిష్టమునుబట్టి శ యేరుపడిన
మంచిచెడ్డలభేదంబు శ మనకెగాని
సృష్టిచేసిన దేవుని శ దృష్టిలోన
నట్టిభేదంబు దోషఁ దా శ వంతుమైన.

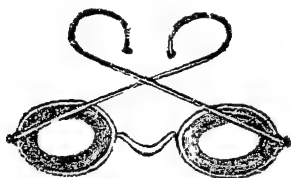
చ త్వారము.

బాలుఁడు:—

గీ. “నలువదేఁడులుగడచిన శ నాకుఁ గాని
ఇప్పుడు నీ కీ సులోచనా శ లేల బిడ్డ
అప్పుడె చత్వారమా ?” యని శ యందు వేమి ?
నాన్న ! కనుచీకటులనది శ నాకుఁ గలదు.

గీ. నాన్నకడ నున్నది సులోచ శ నాలజోడు
నాకుఁ జత్వారమున్నది శ చీకటులను
అది యిదియుఁ జెప్పి, మఱపించు శ నంతెకాని
నాన్న నాకది యియ్యకు శ న్నాఁడు తల్లి.

గీ. ఇష్టము సనిష్టమునుబట్టి శ యేరుపడిన
మంచిచెడ్డలభేదంబు శ మనకెగాని
సృష్టిచేసిన దేవుని శ దృష్టిలోన
నట్టిభేదంబు దోపఁ దా శ వంతయైన.

చ త్వారము.

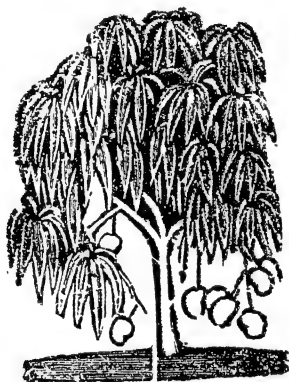
బాలుడు:—

గీ. “నలువదేడులుగడచిన శ నాకుఁ గాని
ఇప్పుడు నీ కీ సులోచనా శ లేల బిడ్డ
అప్పుడె చత్వారమా?” యని శ యందు వేమి ?
నాన్న ! కనుచీకటులనది శ నాకుఁ గలదు.

గీ. నాన్నకడ నున్నది సులోచ శ నాలజోడు
నాకుఁ జత్వారమున్నది శ చీకటులను
అది యిదియుఁ జెప్పి, మఱపించు శ సంతెకాని
నాన్న నాకది యియ్యకు శ న్నాడు తల్లి.

తల్లి:—

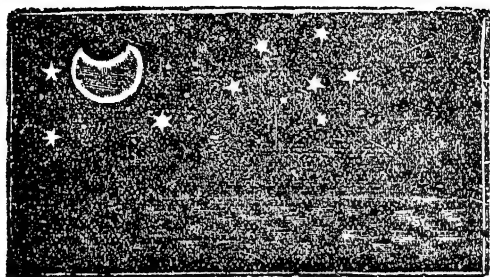
గీ. చీకటిని గనబడకుండా ర చేతగాదు
పగటఁ జూపుతగ్గ నది చ ర త్వారమగును,
పిల్లికే కాని చీకటిఁ ర బిల్లలకును
పెద్దలకుఁగూడ గనులు కా ర స్థింపవయ్య !

గున్న మామిడి.

అ. చిగురులిచ్చుచుండఁ ర జిన్నకొయిలలకు
ఫలములిచ్చుచుండఁ ర జిలుకలకును
నీడలిచ్చుచుండు ర నీకును నాకును
తనకు మామిడేమి ర దాఁచుకొనియె !

గీ. కోకిల సుఖంపఁ దనకేమి ర కూడివచ్చె ?
చిలుక తనివొందఁ దనకేమి ర కలిసివచ్చె ?
ఇతరులు సుఖంపఁ దనయొడి ర యేమినిండె ?
గున్నమామిడి యేమరు ర కొననొగాని.

చందమామ.

గీ. అల్లడుగో ! కన్నమలపి మీ శరరయుఁ డిప్పుడు.
మినుకు మినుకను చుక్కల శ మెఱయుచుండు
రమ్యమైయున్న నీలాంబ శ రంబుచందు
చల్లాగాఁ గూరుచున్నాఁడు శ చందమామ.

గీ. పొడుపు నెలనాఁ డొసంగిన శ పోగులెల్ల
నెత్తికొని వెండిపూతఁ బూ శ యిచ్చెనేమొ
చందమామకు నునువెండి శ జాల రుండె
నక్షు లరమోడ్చి కనుఁగొనుఁ శ డల్లమదిగో !

గీ. సరిగఁ బదియేచుదినములు శ చందమామ
క్రమముగా సంజకే వచ్చుఁ శ గాని, నెచుక
నొకట నాలస్యముగ వచ్చు శ చుండి యుండి
మేము నిందించుదాఁక రాఁ శ డేమొ తుదకు.

గీ. ఆడుబిడ్డ లొప్పులకుప్పు శ్రీ లాడువేళఁ
గల్లుగల్లును నెద్దాల శ్రీ గాజులండు
నలిచి కన్నులు మిఱుమిట్లు శ్రీ నాలుపుచుండు
చందమామకు నది యేమి శ్రీ సుబరంభా.

గీ. అటసందడిలోనున్న శ్రీ యట్టివేళ
చెట్లకొమ్మల సందుల శ్రీ చెంతఁజేరి
యారినచిగుళ్ళలో మంచు శ్రీ నీరువోసి
యెన్నియో ముత్తియములఁగా శ్రీ యించుచుండు.

గీ. అటలో నోడిపోయిన శ్రీ యట్టివారిఁ
దెల్లపోయినవారంచు శ్రీ దెప్పుభోవ
చిన్ని వెన్నెల నెల్లరఁ శ్రీ జిన్నపుచ్చి
తెల్లభోయినవారలఁ శ్రీ దెలియనీడు.

గీ. కొండపై నెన్ని చుక్కలో శ్రీ నిండియుండ
దినమునకు నొక్కచుక్కతోఁ శ్రీ దిరుగుఁగాని
“యాడుకొనరార ! జాబిల్లి శ్రీ యనుచఁబిల్లి
తెంత బిలిచిన దిగిరాఁ డ శ్రీ దేమి భయమొ ?

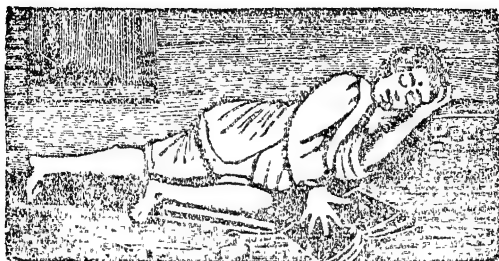
గీ. సరిగ లేజగురాకుల శ్రీ సందులండు
నెన్నియో వెండిపూలఁ బూ శ్రీ యించుచుండుఁ
గనుమలపి చూడ మింటికిఁ శ్రీ గంటికొకటి
వెండితీగ లెన్నెన్నో క శ్రీ ల్పించుచుండు.

గీ. ఒక్కమాటుగఁ దెరచాటు శ నుండివచ్చు
భామవేషంబువలె మబ్బు శ ప్రక్కనుండి
చటుకుమని వచ్చుచుండు నీ శ చందమామ
యీతనికి నింతయొక్కార శ మెందుకొఱకొ?

గీ. నిండుగా నొక్కనాఁడు గా శ స్మించినంత
నెవఁదృష్టులు తాఁకునో శ యేమొకాని
నాఁడు నాటికి గృశియించి శ పాడిదప్పి
తిరిగి నెలనాళ్ళదాఁకను శ తేరుకొనఁడు.

గీ. ఇంట నే నాడుకొనుచుండ శ నిట్టెవచ్చి
ముంగిటిగవాక్షములనుండి శ తొంగిచూచు;
తేరిచూచిన మిన్నెక్కి శ కూరుచుండు;
దుందుడుకు బాలకుఁడుగాఁడె శ చందమామ?

గీ. ఉగ్గుపాటను ద్రాగుచు శ నున్న యపుడె
తల్లిచే విన్నదగుట జా శ బిల్లిపదము
చందమామకు సరివడు; శ నెందు నొకటె
మామ జాబిల్లియనఁ జంద శ మామ యనిన.

నిద్ర.

- ఆ. చదువుచున్న వేళ శ సంతమానించు
చున్న వేళ బడలి శ యున్న వేళ
ఎచటినుండి యెప్పు శ డెట్టు లే డెందునో
గాని, నిద్రవచ్చి శ కన్ను మూయు.
- గీ. ఎప్పుడు వచ్చునో యీనిద్ర శ యెఱుంగఁగాని
ఎప్పుడు మెలకువ వచ్చునో శ యెఱుంగఁగాని.
మేలుకొంచిపిమ్మట శ “జాలసేపు
సుఖముగా నిద్రపట్టె” నం శ చురు దలంతు.
- ఆ. పగలు పనులుచేసి శ బడలిన జనులెల్ల
శ్రమలుదీర రాత్రి శ సమయమందు
హాయి నిదురవోవ శ నారోగ్యమగుఁగాని
పగటిపూట నిద్ర శ పనికిరాదు.

భోజనము.

ఆ. సమయమునకు భోజ శ నము సేయ సుఖ మిచ్చు
నధికబలము నిచ్చు శ నాయు విచ్చు;
అరుగకుండ సరిగ శ నాకలి కాకుండ
దినుట యెవరికైన శ దెవులు తెచ్చు.

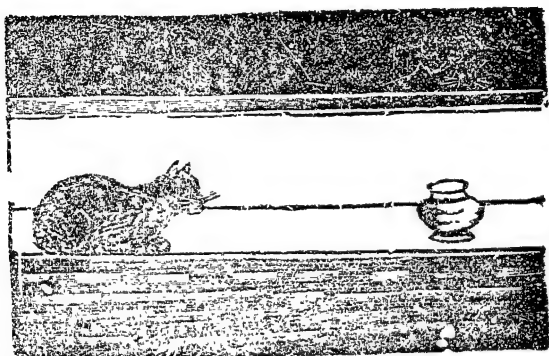
—
చీకటి.

గీ. మిట్టపల్లంబు లేకమా శ నట్లుచేసి
చెట్లు, చేమలు నేకమా శ నట్లుచేసి
అకసము భూమి యేకమా శ నట్లుచేసి
కటికిచీకటు లెల్లెడ శ గ్రమ్మియుండె.

గీ. ఇంటిలోపల దీపంబు శ లెన్నియున్న
దరికిరాకుండ నెంతగా శ దరుముచున్న
మూలమూలలబడి నాలి శ ముచ్చులాగు
ఎట్టులున్నదొ చీకటి శ యింటిచుట్ట !

గీ. తలుపు తీయనంత శ తలగిపోవుచునుండు
తలుపు మూయ నిలుచు శ దానివెరుక,
దివ్వెఁ జూచినంత శ దీని కెంతభయంబొ
నాకు సంతభయము శ చీకటనిన.

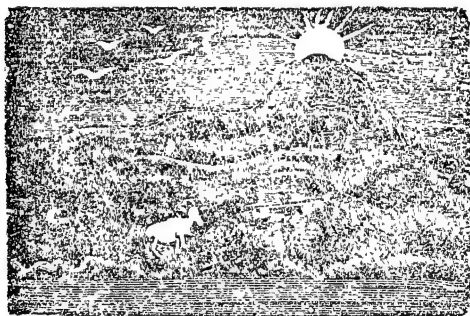
అ. దివ్యేగూడులకును శ దిగువ, మిద్దెలమీద,
స్తంభములకు వెనుక శ దాఁగి దాఁగి
ఇల్లు వదలదేమి శ యీ మొండిచీకటి
తన్న వెలుగు లెంత శ తిరుముచున్న ?

పిల్లి—ఎలుక.

గీ. కొట్టుగదిలోన దీపంబు శ కునుకుచుండె
అటుకపైఁ జేరి చూరెల్క శ లాడుచుండె,
అద్దగోడకు నొక్కప్రక్క శ నడఁగిమడఁగి
మెల్లగాఁ బొంచి కూర్చుండె శ నల్లపిల్లి.
అ. అద్దగోడమీది శ యావలిమూలను,
చుట్టుకుదురుచందుఁ శ బెట్టియున్న
సున్నిపిండికుండఁ శ జూచి పేరాసతో
నుతికె దానిమీది శ కొక్కయెలుక.

- ఆ. వెనుకకాళ్ళ నడగి శ్రీ తనదుమేరు కడించి
యెరుపువేసి కూరు శ్రీ చున్నప్పిల్లి
యెరుకఁ బట్టుకొనఁగ శ్రీ నిట్టె యుఱ్ఱాయించె
గోడమీఁదినుండి శ్రీ కుండపైకి.
- ఆ. పట్టుతప్పి పిల్లి శ్రీ పడిపోయె, నాకుండ
గుండపిండి యగుచు శ్రీ గూలిపోయె
సున్నిపిండి పిల్లి శ్రీ కన్నులఁ బడిపోయె
బ్రతుకు గాంచి యెరుక శ్రీ పాటిపోయె.

కొండ్

- ఆ. మేత మేసికొనుచు శ్రీ మీఁదిమీఁదికిఁ బోయి
గొట్టెల్లెఁ జిన్ని శ్రీ కుక్కలట్లు
గోవుల్లెల్ల లేడి శ్రీ కూనలలాగున
బర్వతమునఁ గానఁ శ్రీ బడుచుచుండె.
- గీ. పర్వతమునఁ బైకి శ్రీ పైకి జూచుకొలంది
ఎగురుపక్షుల్లె శ్రీ నీగ లట్లు

చెట్టులెల్లఁ జిన్ని శ చిన్ని మొక్కలలాగు
దూరమందు నాకు శ దోచుచుండె.

ఆ. పసరుచెట్లతోడఁ శ బచ్చని లతలతో
నిండియొప్పుచుండు శ కొండమీఁద
నల్లనల్లవంగి శ యాకాశ మానెక్క
నట్టై వ్రాలిపోయి శ నట్టులుండె.

ఆ. కొండమీఁద దోచు శ మామ నీహార్యుడొ
క్కింత యెఱ్ఱయ్యె శ సంతెగాని
యతఁడు తోచుచుండె శ నచ్చంబుగా నాకు
గోపురమునఁ బసిండి శ కుండలాగు.

చి లు క.

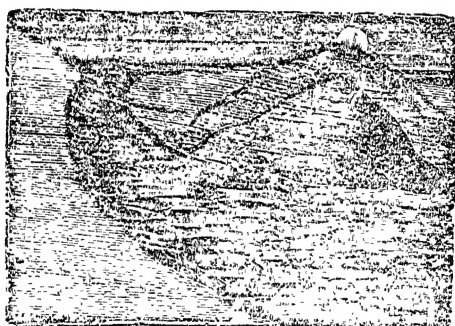
గీ వేడుకగు నాకు బొమ్మలు శ వేయుటనిన
చిలుకబొమ్మరు వ్రోయ నా శ చేత నగుచు;
చక్కఁగాఁ బండ్లతో నొక్క శ జామికొమ్మ
వేసి యామీఁద నొకచిల్క శ వేసినాడ.

- గీ. ఆకురంగును తెక్కల శ కద్దినాడ
 పొట్టపైఁ బూసితిని పచ్చ శ పట్టురంగు
 నీలిరంగును మెడక్రింద శ నీలిపినాడ
 ముక్కునకు నెఱ్ఱరంగును శ బూసినాడ.
- గీ. చెట్లపై నప్పుడప్పుడు శ చేరియాడు
 చిలుకలను జూచి యూహించి శ మెలపుతోడ
 నెచట నేరంగు వలయునో శ యచట దాని
 వేసి నాబామ్మపూర్తి గా శ వించినాడ.
- గీ. చిలుక యచ్చంబుగా నుండెఁ శ జిలుకలాగు
 మాటలాడుట యెగురుట శ మాత్రమింక
 వ్రాయఁగాఁ జాలకుంటిని ; శ వానిఁగూడ
 నేర్పువారున్నచో ముందు శ నేర్చుకొందు.
- పాట.
- గీ. పక్షులన్నియుఁ జెట్లపైఁ శ బాడుచుండె
 పాడుచున్నాఁడు చల్లఁగాఁ శ బంటకాపు
 పసులఁ గాచెడు బాలుఁడు శ పాడుచుండె
 పాడుచున్నారు హాయిగాఁ శ బడవవాండ్రు.
- గీ. గ్రుడ్డులోనుండి వెడలిన శ కూనమొదలు
 పక్షులన్నియుఁ జక్కఁగాఁ శ బాడఁగలవు
 తల్లియొడిబిడ్డ మొదలుగా, శ తాతదాక
 ఆసపడుచుందు రాపాట శ లాలకింప.

గీ. పాట లానందమున బైటఁ శ్రీ బహుచురుండు
 న్నోచాలు కానంద శ్రీ మగుచురుండు
 పాటయానందమును నాగుఁ శ్రీ బట్టవడిన,
 పాడుకొనుచుందు; నానంద శ్రీ పడుచుందు.

ఒ క మా ట.

గీ. నీవెపుడు జూచుచున్న వే శ్రీ నీకు నెరుటఁ
 గానబడుచుండె నిపుస్త శ్రీ కంబుగురు;
 చదివీకొన పెద్దవై నిపు శ్రీ సరిగ నిట్లె
 చూచిచని పొత్తిమున వ్రాసి శ్రీ చూపగలవు.

క ల.

గీ. నల్లగాఁబోవు నాతము శ్రీ జలమునందు
 నాపడవ మెల్ల మెల్లగా శ్రీ నడచుచుండె;
 ఏపుడు నాతోడనుండు నా శ్రీ యిష్టసఖుఁడు
 పక్కనే కూరుచుండె నా శ్రీ పడవమోద.

గీ. దూరముననున్న యొకకొండ శ్రీ యూరనుండి
అందముగఁ గానబడుచుండఁ శ్రీ జూదమామ,
సన్ను బరిహాస మొనరింప శ్రీ నాసఖుఁడు
వెన్నెలను నాకు గొడుగును శ్రీ వేసి నవ్వె.

గీ. అంతలో మబ్బు లెల్లెడ శ్రీ నావరించె
తటుకుమరి చూచుచూడఁ జీఁ శ్రీ కటులు క్రమమ్మె
వసములోపల శాముల శ్రీ నాఁడు యెవఁడో
నాగనర మూఁడుచున్నట్లు శ్రీ నాకుఁ దోచె.

గీ. నేరు గానంబు వినుచూడ శ్రీ నిద్రవచ్చె;
అందఱును నిద్రఁ గనుచుండి శ్రీ నల్లనల్ల
పడవ కడలికిఁ బోయె; నా శ్రీ కడలిఘోష
వడిగ విసవచ్చె; మెలకువ శ్రీ వచ్చెనాకు.

ఆ. కనులు తెఱచి నేరు శ్రీ గాంచునప్పటికి నేఁ
బండ్రియుంటి నామ శ్రీ పడకమీఁద;
చాలఁ జదివియున్న శ్రీ బాలగీతావళి
వక్షచుండె గాన శ్రీ వచ్చె నాకు ?